

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเพื่อนำเสนอรูปแบบการจัดสถานักเรียนที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

ขั้นที่ 1 ประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและเล็กมาก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่อยู่ในอำเภอชั้นที่ 3, 4 และ 5 ของจังหวัดในเขตการศึกษา 12 ซึ่งถือเป็นเขตชนบท มีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 673 โรงเรียน

การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร ใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากรแบบหลายขั้นตอนคือ

1. การสุ่มแบบแยกประเภท (Stratified Random Sampling) (ประกอบ กรรณสูต 2525 : 81) ตามอำเภอชั้นที่ 3, 4 และ 5 ของแต่ละจังหวัด โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างประชากร ร้อยละ 25 ของจำนวนโรงเรียนขนาดเล็กและเล็กมากในแต่ละอำเภอ ดังนี้

ตารางที่ ๑ จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละอำเภอในแต่ละจังหวัด
ของเขตการศึกษา 12

จังหวัด, อำเภอ	อำเภอชั้นที่	จำนวนโรงเรียนทั้งหมด	จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร
จันทบุรี	-	120	30
- มะขาม	3	35	9
- โป่งน้ำร้อน	3	36	9
- ขลุง	3	29	7
- แหลมสิงห์	4	20	5
ฉะเชิงเทรา	-	93	23
- สนามชัยเขต	3	32	8
- บ้านโพธิ์	3	32	8
- กิ่งแปลงยาว	5	19	5
- กิ่งราชดำเนิน	5	10	2
ชลบุรี	-	64	16
- พายทอง	3	29	7
- กิ่งขอมทอง	4	22	6
- หนองใหญ่	5	12	3
- กิ่งเกาะสีชัง	5	11	-
ตราด	-	83	21
- ขอไร่	3	16	4
- แหลมงอบ	3	23	6
- เขาสมิง	4	30	7
- คลองใหญ่	4	14	4

ตารางที่ ๑ (ต่อ) จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรแต่ละอำเภอ
ในแต่ละจังหวัดของเขตการศึกษา 12

จังหวัด, อำเภอ	อำเภอชั้นที่	จำนวนโรงเรียน	จำนวนโรงเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่างประชากร
นครนายก	-	62	16
- องครักษ์	3	39	10
- ปากพลี	4	23	6
ปราจีนบุรี	-	214	53
- วังน้ำเย็น	3	20	5
- ศรีมหาโพธิ์	3	45	11
- ประจันตคาม	3	44	11
- ทาพระยา	3	36	9
- นาคดี	4	26	6
- ชานสาราง	4	31	8
- โคกปีน	5	12	3
ระยอง	-	37	9
- ปลวกแดง	4	25	6
- วังจันทร์	5	12	3
รวม	-	673	168

2. เมื่อได้จำนวนโรงเรียนในแต่ละอำเภอแล้ว จึงสุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรโดยการสุ่มแบบธรรมดา (Simple Random Sampling) (ระบองกรรมสุท : 80) ด้วยวิธีจับสลากชื่อโรงเรียนตามจำนวนที่ต้องการ
3. ได้ชื่อโรงเรียนแล้วก็จะได้ผู้บริหารและครูผู้สอนจากโรงเรียนเหล่านั้น เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 336 คน

ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1. การสร้างรูปแบบการจัดสถานักเรียน

- 1.1 ศึกษารวบรวมความรู้เกี่ยวกับการจัดสถานักเรียน สภาพสังคม เศรษฐกิจ และสภาพโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเด็กในชนบท โดยการสังเกต สัมภาษณ์ ศึกษาจากเอกสาร วารสาร หนังสือ ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 1.2 ศึกษาจากการสังเกตและการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน นักการภารโรงและผู้ปกครองในโรงเรียนประถมศึกษาที่มีการจัดสถานักเรียน จำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่
- 1) โรงเรียนอนุบาลสุพรรณบุรี อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี
  - 2) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 13 (บ้านพุ่มวง) อำเภอเขายอย จังหวัดเพชรบุรี
  - 3) โรงเรียนชุมชนวัดคอนทอง อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
  - 4) โรงเรียนบ้านโรงโป๊ะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
  - 5) โรงเรียนชุมชน วัดแสนตุง อำเภอเขาสมิง จังหวัดตราด โดยให้ครอบครัวกลุ่มองค์กรประกอบต่อไป

1.2.1 ความนำ สภาพของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กและเล็กมากในชนบทกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย

11.2.2 หลักการและวัตถุประสงค์ของสถานักเรียน

11.2.3 โครงสร้างของสถานักเรียน

- ระบบการบริหาร
- อำนาจหน้าที่
- การสรรหาสมาชิก
- งบประมาณ

11.2.4 ลักษณะเฉพาะของการจัดกิจกรรมสภา-

นักเรียนในชนบท

11.2.5 กิจกรรมและบทบาทของสถานักเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาในชนบท

11.2.6 บทบาทของบุคลากรในโรงเรียน ในการ

ดำเนินการจัดสถานักเรียน

11.2.7 การส่งเสริมทักษะและความสามารถแก่

นักเรียนชนบทให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของสถานักเรียน

11.2.8 อุปสรรค ปัญหา และแนวทางในการแก้-

ปัญหา

11.2.9 การประเมินผลกิจกรรมสถานักเรียน

1.3 ผู้วิจัยนำข้อมูลจากข้อ 1.1 และ 1.2 มาสร้างรูปแบบ
สถานักเรียนสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท ซึ่งประกอบด้วย

11.3.1 หลักการและวัตถุประสงค์ของสถานักเรียน

11.3.2 โครงสร้างของสถานักเรียน

- ระบบการบริหาร
- อำนาจหน้าที่
- การสรรหาสมาชิก
- การดำเนินงาน
- ลักษณะเฉพาะของการจัดกิจกรรม

สถานักเรียน โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท

1.3.3 กิจกรรมและบทบาทของสถานักเรียน

1.3.4 บทบาทของบุคลากรในโรงเรียน ใน

การดำเนินการ จัดสถานักเรียน

1.3.5 การ ส่งเสริมทักษะและความสามารถแก่

นักเรียนในชนบทให้มีส่วนร่วมในกระบวนการของสถานักเรียน

1.3.6 การประเมินผลกิจกรรมสถานักเรียน

1.4 นำรูปแบบการจัดสถานักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท เสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านการจัดกิจกรรมสถานักเรียน ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนกิจกรรมนักเรียนในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศึกษานิเทศก์ และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดกิจกรรมสถานักเรียนได้คิดค้น ซึ่งต่อไปผู้วิจัยขอเรียกว่า ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้ตรวจรูปแบบและแบบสอบถาม

1.5 ผู้วิจัยนำขอ เสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุงรูปแบบและแบบสอบถาม แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่เป็นผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ที่มีได้เป็นตัวอย่างประชากร เพื่อนำมาปรับปรุงสำนวนภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร

2. การสร้างแบบสอบถาม

2.1 ผู้วิจัยได้นำหลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ การดำเนินงานและการเลือกตั้งกรรมการสถานักเรียนมาสรุปประเด็นสำคัญเขียนเป็นข้อกระทงคำถาม เพื่อให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบสถานักเรียนที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นคำถามชนิดเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นข้อกระทงจากประเด็นสำคัญจากรูปแบบสถานักเรียนเกี่ยวกับหลักการ วัตถุประสงค์ องค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ การดำเนินงาน และการเลือกตั้งสมาชิกสถานักเรียน โดยใช้คำถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า

(Rating Scale) และคำถามปลายเปิดสำหรับผู้ตอบที่เห็นด้วยแต่ควรได้มีการปรับปรุงแก้ไขบางประการในเรื่องของหลักการ วัตถุประสงค์ องค์กร กอบ อำนวยการที่ การดำเนินงานและการ เลือกตั้งสมาชิกสถานักเรียน เพื่อสำรวจความคิดเห็นและขอเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดสถานักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยแบ่งความคิดเห็นออกเป็น 3 ระดับ คือ เห็นด้วย (5) เห็นด้วยแต่ควรปรับปรุง (3) และไม่เห็นด้วย (1)

ตอนที่ 3 เป็นการสรุปความคิดเห็นและแนวทางในการปรับปรุงรูปแบบการจัดสถานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบทให้มีความสมบูรณ์และเหมาะสมยิ่งขึ้น เป็นคำถามชนิดปลายเปิด

3. นำรูปแบบและแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจ แก้ไข เพื่อให้ขอทรงคำถามครอบคลุมเนื้อหาในรูปแบบและตรวจการใช้ภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น

4. นำรูปแบบสถานักเรียนโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบทและแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 13 ท่าน ตรวจสอบความตรง (Validity) ของเนื้อหา การใช้ภาษาและขอ เสนอแนะ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

ผู้ทรงคุณวุฒิส่วนใหญ่ให้ขอ เสนอแนะว่า รูปแบบสถานักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ควรมีการกำหนดองค์ประกอบ อำนวยการที่ของบุคลากรและระเบียบในการปฏิบัติ อย่างละเอียดเป็นลายลักษณ์อักษร พร้อมทั้งเสนอแนะว่า กิจกรรมที่สถานักเรียนจัดควรคำนึงถึงการ เสริมสร้างความสัมพันธ์ในหมู่คณะ กระชับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน กับชุมชน และมีความสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เช่น ควรมีการ เลือกตั้งกรรมการฝ่ายบริหารโดยแบ่งเป็นพรรค แต่ละพรรคควรมีสมาชิกไม่เกิน 5 คน เพื่อให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบทสามารถนำไปปฏิบัติได้

5. นำรูปแบบและแบบสอบถามที่ปรับปรุงหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแล้วไป ทดลองใช้กับผู้บริหารและครูในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีในกลุ่มตัวอย่างประชากร จำนวน 40 คน เพื่อนำมาปรับปรุงสำนวนภาษาที่ใช้ให้ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น นอกจากนี้ ยังปรากฏว่าผู้บริหารและครูที่ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับรูปแบบสถานักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ขั้นที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ไปยังผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดและหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอชั้นที่ 3, 4 และ 5 ของจังหวัดในเขตการศึกษา 12 เพื่อขอความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามแก่ผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ในการนี้ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูลด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่มีบางส่วนได้ขอความอนุเคราะห์จากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอให้ช่วยแจกและเก็บรวบรวมให้ แล้วผู้วิจัยไปติดตามรับข้อมูลคืนด้วยตนเอง ทั้ง 7 จังหวัด จำนวน 168 โรงเรียน เริ่มแจกและเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2527 ถึงวันที่ 30 สิงหาคม พ.ศ. 2527 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืนมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน

จังหวัด, อำเภอ	จำนวนแบบสอบถาม					
	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ
จันทบุรี	30	29	96.66	30	29	96.66
- มะขาม	9	9	100	9	9	100
- โป่งน้ำร้อน	9	8	88.88	9	8	88.88
- ชลุม	7	7	100	7	7	100
- แหลมสิงห์	5	5	100	5	5	100
ฉะเชิงเทรา	23	23	100	23	22	95.65
- สยามชัยเขตก	8	8	100	8	8	100
- บ้านโพธิ์	8	8	100	8	8	100
- กิ่งแปลงยาว	5	5	100	5	4	80
- กิ่งราชสาส์น	2	2	100	2	2	100

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน (ต่อ)

จังหวัด, อำเภอ	จำนวนแบบสอบถาม					
	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ
ชลบุรี	16	16	100	16	16	100
- พายทอง	7	7	100	7	7	100
- กิ่งขอทอง	6	6	100	6	6	100
- หนองใหญ่	3	3	100	3	3	100
ตราด	21	21	100	21	21	100
- ยี่อไร่	4	4	100	4	4	100
- แหลมงอบ	6	6	100	6	6	100
- เขาสมิง	7	7	100	7	7	100
- คลองใหญ่	4	4	100	4	4	100
นครนายก	16	16	100	16	16	100
- องครักษ์	10	10	100	10	10	100
- ปากพลี	6	6	100	6	6	100
ปราจีนบุรี	53	51	96.23	53	51	96.23
- วังน้ำเย็น	5	5	100	5	5	100
- ศรีมหาโพธิ์	11	11	100	11	11	100
- ประจันตคาม	11	9	81.82	11	9	81.82
- คาพระยา	9	9	100	9	9	100
- หนาด	6	6	100	6	6	100
- บ้านสร้าง	8	8	100	8	8	100
- โคกขี้เฒ่า	3	3	100	3	3	100

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่ส่งและได้รับคืน (ต่อ)

จังหวัด, อำเภอ	จำนวนแบบสอบถาม					
	ผู้บริหาร			ครูผู้สอน		
	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ	ส่ง	ได้รับคืน	ร้อยละ
ระยอง	9	9	100	9	9	100
- ปลวกแดง	6	6	100	6	6	100
- วังจันทร์	3	3	100	3	3	100
รวม	168	165	98.21	168	164	97.62

นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 329 ฉบับ มาตรวจสอบเพื่อเตรียมวิเคราะห์ต่อไป

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาแยกวิเคราะห์รายละเอียดดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมาแจกแจงความถี่ แสดงการร้อยละและนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4.2 นำแบบสอบถามตอนที่ 2 มาวิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างประชากรที่มีต่อรูปแบบการจัดสถานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบท โดยใช้ความถี่มโนทัศน์และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดระดับค่าคะแนนดังนี้

5	หมายความว่า	เห็นด้วย
3	หมายความว่า	เห็นด้วยแต่ควรปรับปรุง
1	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย

และตีความหมายค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบที่มีต่อรูปแบบสถานักเรียน ที่
ผู้วิจัยนำเสนอแต่ละข้อดังนี้

4.1 - 5.0	หมายความว่า	เห็นด้วย
2.1 - 4.0	หมายความว่า	เห็นด้วยแต่ควรปรับปรุง
1.0 - 2.0	หมายความว่า	ไม่เห็นด้วย

โดยนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียง และนำเสนอแนะที่ได้จากแบบ
สอบถามตอนที่ 2 นี้ไปปรับปรุงรูปแบบและนำเสนอรวมกับแบบสอบถามตอนที่ 3

4.3 นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นการสรุปความคิดเห็นและแนวทางใน
การปรับปรุงรูปแบบการจัดสถานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในชนบทมาจัด
เป็นหมวดหมู่และนำเสนอในรูปของความเรียงสรุป

4.4 ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบการจัดสถานักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา
ขนาดเล็กในชนบท จากข้อมูลข้อ 4.1, 4.2 และ 4.3

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย